

Nr. 7.
An. IX.
1885.

Gherl'a
1/13
Apr.

AMICULU FAMILIARU

Apare in 1/13 a ne-carei luni. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl., $\frac{1}{2}$ anu 2 fl.
pentru Romania'a pre anu 10 franci — lei noi.

Asasinarea

lui
Mihaiu Vitezulu
Domnulu Romaniei
(1601.)

Drama istorica in trei acte, scrisa in viersuri
de

A. G. Draghicescu.

— Premiata cu 200 franci — in auru. —

Actul 3.

(Teatrulu represinta satulu Goroslau. — Coline in fundu.)

Scen'a 1.

Radu Buzescu. — Stroe Buzescu.

Stroe Buzescu.

Si eta-ne din nou, scumpu frate, in Ardelu:
Unu anu se scursè-aprópe, din ceasulu crudu, fatalu
Cându clopotulu restristei sunà cu prelungire
A nóstra decadentia!... a nóstra biruire!...
Unu anu dela resoiulu fatalu din Mirislàu!...
Destinulu ne adusè acum la Goroslàu:
Destinulu, ce spre séra ne fù 'npoativitoru
Acum'a ne suride, e blându, stralucitoru!...
Destinulu, ce pe Basta ni-lu dasè cá vrasmasiu
La lupt'a de-asta tórna!... acum ni-lu dà partasiu
La-a nóstra biruintia... prin sânge dobândita...
— A! cum ti-asii strivi capulu siopârta otravita! —
A sufletului rana desí nevindecata
Desevêrsitu..., totu pare spre bine 'naintata...
Batori, Ieremia, suntu isgoniti din tíera,
Si-mi place-a crede nene, cá n'au se mai apara

De-acum'a inainte... li-s'au curmatu dorinti'a
De armele române!... Purtavoru umilinti'a
In veci, pe a loru frunte... ér' Basta veneticulu
Ce 'n réndu cu noi luà parte..., isi va primi merticulu
Si elu, cá totu vrasmasi!... O! nu e de iertatu
O vipera cá acest'a ce-onórae si-a calcatu,
Si a lucratu in taina cu liftele barbare!...:
Mihaiu nu dórme, frate!... Nici drépt'a resbunare!..

Radu Buzescu.

Ei! dá, Mihaiu nu dórme!... dar' ce nefericire
Pe biat'a tíera, Stroe!... Ce?... 'ti-pare ratacire
Din parte-mi, aste vorbe?!... si reflexiuni bisare?!...
O! nu, nu draga frate, ... asculta, ai rabdare...
Mihaiu e mare!... geniu resboinicu, daca vrei;
Dar nu-i destulu atât'a: Eroice scântei
In multe pepturi fura, de aventurieri:
Cetit'a-i credu, pe-ai Françiei si-ai Spaniei cavaleri?...
Vediut'ai vitejie si fapte fabuloése!...
Dueluri de onóre, de intrigi amoróse!...
Ce-'ti facu pèrulu maciuca, numai cându î-i cetesci:
Dar' tóte-aceste fapte suntu vane pamentesci!...
Dícu, nu-i destulu atât'a pentru unu domnu seu rege,
Ce-are datoria supusii a-si prótege,
De-a fi numai resboinicu vitezú cuceritoriu:
Se cade totu de-odata a fi mântuitoriu
Alu pasuriloru tieiei..., si-alu ori-càrui supusu,
A fi parinte, Stroe!... atunci e Domnulu susu!...
Unu populu ce suspina, de chinuri coplesitu,
Unu populu sclavu, se póte numi cà-i fericitu?...
Ce-i pasa lui de glorii, de viitoriu, de tíera,
Cându n'are libertate... si viati'a-i e povara.
Vedi tu? Mihaiu e mare, e nobilu si vitezú,
Dar' n'a gânditu o clipa la-alu tieiei greu necasu:
Facuta sclavu tieranulu, ce cruda iobagie!
Boeru si Robu: fatale resturi de tiranfe!...
Aci 'n Ardèlu, Secuiulu raspunde cu ardóre

La glasulu seu, se lupta pentru neatârnaire;
Si 'n locu de libertate..., sei cum i-a resplatitu:
Cu cruda nepasare!... Asia, toti s'au recitu
De elu, acuma Stroe, nu sciu ia viitoru
Ce i-o fi scris!..., din parte-mi, nu vedu senin ci noru!...
Dar e târziu, se mergemu!... Audi tu bine, frate?...

Stroe Buzescu.

Se pare o batae... si nu e de mirare
Că 'ntre Români si Unguri, se fie 'ncaierare.
Magiarulu e obrasnicu... si Basta î-i pornesce
Mereu câtra revolta!... dar' tîpetulu totu cresce...
S'apropie!...

Radu Buzescu.

La pânda...

Scen'a 2.

(Apare unu grupu de unguri beti ce duc o copila ce au rapitu,
si batjocorescu pe unu betrânu, parintele ei.)

Stroe (tragându spad'a si ranindu unu ungu.)

Nemernici, amutîti!...

Ingenunchiati pe-al mortîi prag negru... 'ncremeniti!...

Radu Buzescu.

Te linistesce Stroe... misiei! pieriti indata
De vreti a nu fi prada mâinii-mi ne'mpacata!...

(Ungurii disparu.)

Betrannu.

Dea Domnulu, dîle multe maritului Mihaiu!
Si voua viteji mândri... flori carii cresc in Rain!...

Scen'a 3.

Radu Buzescu. — Stroe Buzescu.

Radu Buzescu.

Dejá se întârdie... la revedere, frate;
Mihaiu 'mi-a datu porunca se-lu întêlnescu...

Stroe Buzescu. (a parte),

Ingrate!...

Radu Buzescu.

Dar tu?...

Stroe Buzescu.

Me duc acasa..., adeca 'n cortulu meu:
Me sêmtiu sdrobitu de truda... si capulu 'mi-este greu!...

Radu Buzescu.

Pe mâne dar'... Adio!...

(se imbraçisiéza.)

Stroe Buzescu.

Cu bunulu Domnedieu!

Scen'a 4.

Stroe. (singuru.)

Uf! mai resuflu Dómne!..., si potu acum a spune
Cumpli'a suferintia ce sênulu îmi repune;
Potu spune-a mea restrite..., potu tristele-mi gândiri
Ale lasá in voie se curga... Suveniri!
Veniti in alu meu sufletu, acumu am trebuintia

Se beau pâna in fundu cup'a de chinu, de suferintia!...
Se plângu..., se plângu trecutul frumosu, stralucitoru,
Incoronatu de-unu candidu si ângerescu amoru!...
Corón'a fericirei ce-acum a vesceditu!...
O! câtu Sêrmane Stroe, esci de nenorocitu!...
Florico!... visu din ceriuri, tesauru de amoru!...
Unde respiri acum'a? Cui spui tu alu teu doru?!...
Florico, nume dulce, asculta-alu meu suspinu:
Respunde-mi printr'o síopta... prefa noru 'n seninu!
Spune-mi câ esci in viétia, câ mam'a ta veghiaza
La capatîiu-ti, draga!... ca toti te respectéza,
Câ tu nu ai in cugetu de câtu pe Stroe-alu teu,
Câ ai sperantia 'n sufletu, credintia 'n Domnedieu!...
O! me 'nfioru, când cugetu câ in straina tiéra
Se perde-a vietiei s'ale frumósá primavéra!...
De câte ori voit'amu se trecu ori-ce hotare
Si se petrundu la dên'sa..., se-o smulgu din mâni barbare!
Dar' bravulu ei parinte: Archangelulu Mihaiu,
Opri a mea pornire — si-mi dîsè cu blându grain:
„Nu te expune, Stroe, se cade-a judecá:
Nevoe au de braçiu-ti printiulu si tiér'a t'a:
Am grigia eu de tóte... se ne salvamu marirea.
Si-apoi câtá-vomu pacea, iubirea, fericirea!...“
Aceste vorbe inca si-acum resunu in mine,
Dar' nu mi-aducu. O! Dómne, de câtu dureri, suspine!...
Eterne, lampa sacra de vecinic'-adorare!
La estu reu ce me-apasa, pune 'n sfêrsitu hotare;
Si luminéza calea virtutiei pâ'n la fine:
Salvéza pe Floric'a... si peptu-mi de suspine!...

Scen'a 5.

(Scen'a e puçinu obscura.)

Bast'a (singuru.)

Poporulu e 'n disordiniu!... mereu nemultumiri,
Revolte, provenite prin negre uneltiri...
Mihaiu atîtia intrigi, si 'ndémna la totu felulu
De resvratiri mârsiave, pe-ostasii sei... Misielulu!...
Nu scie la ce póte se-lu duca-aceste fapte.
Dar' nu sciu ce se-aude?... a! da, tainice síopte,
Din partea-acést'a... drace! e unu misteru aci:
Dar cine-o fi, poftésca... sunt gat'a a-lu primí.
Mai adineaori vine unu oficiéru de piatia
Si-mi raportéza-o fapta grozavu de indrasnétia;
O fapta ce probéza puçina disciplina
In armí'a româna, ce dîcu ca e gradina!
Laudarosii!... inse in faptu, Domnedieu scie,
De merita chiar titlulu de óste séu armie!...
Cum dîcu, îmi veni scire ca unu sermanu soldatu,
Câdiu ranitu pe strada, de unu infumuratu
Numitu Stroe Buzescu... Ce vediu?... Petrascu!... Óre,
Ce-o fi câtându pe-acilea est' puiu de lipitóre?!...

Scen'a 6.

Petrascu. — Bast'a.

Petrascu (a parte.)

A!... iata-lu... Tradatoriulu!...
(tare) Salute generale!
Ce gânduri ve avênta in nópte pe-asta cale?...
Ce vesti ai a ne spune?... Ce faceti domnulu meu,
Aci, la-acésta óra?...

Bast'a (a parte.)

Dar' tiantiosiu mai e?!
(tare) Eu!...

Mai totu acelasi lucru: mânâncu, béu, cântu si dormu,
Nimicu nu-i nou sub sóre... totu este uniformu!...
Dar' tu printie, 'n alu noptii vesmêntu, de ce te-ascundi?...
De ce asta palóre pe fačia-ti?! Nu respondi?...

Petrascu.

Veniâmu la Cartieru-ti a-ti spune-o hotarîre
Alui Mihaiu, ce tîne Ardêlu 'n stapênire:
Cá pâna 'n diori, cu óstea, de-acilea se pornesci;
Porunc'a este data: Cata se-o 'ndeplinesci.

Basta (cu ironie.)

Ce dulce vorbesci Printie!... dar' nu te prea grabi
A-mi rescoti mân'a!...
(a parte.) A!... cum te-asiiu inghitî
De viu!....

Petrascu.

Si-apoi atuncia, ce-ar' fi domnule Bast'a?...

Bast'a.

Atunci ar' fi reu printie!...

Petrascu (a parte.)

Canalia acést'a

Me inveninéza!...

(tare) In fine, ce hotarîre luati?

Si de a mea grabire, ve rogu se me iertati!...

Bast'a.

Respundu, cà-alui porunca nu potu se 'ndeplinescu.

Petrascu.

Gânditi-ve cà regii in vanu nu poruncescu.

Bast'a.

Elu! rege?...

Petrascu.

Da, e rege; in darnu a mai vorbi:

Te inspaimênta titlulu?... Poftesce de-a ceti
Acestu firmanu, prin care chiar Rudolfu, lui Mihaiu,
I-i daruesce-Ardêlulu — si-i dà titlulu de craiu!...

Bast'a (privindu hârta, palesce.)

O ceru!... ce dîle negre îmi dá tu pe pamêntu!...
Mergi! nu me voi supune... mai multu, nici unu cuvêntu.

Petrascu.

Cu totu curagiu-ti in sa, iá séma si te teme
De trasnitulu ce cade!...

Bast'a.

L'asceptu fara a geme!...

Scen'a 7.

Bast'a (singuru.)

Nu sciu unde me afiu... turbezu!... capu-mi e-aprinsu!...
Furtun'a desperarei in sufletu-mi s'a 'ntinsu!...
Elu, rege!... si acum'a resuna-acestu cuvêntu
In inim'a-mi sdrobita, — da! rege in mormêntu!...
Ei, pâna cându rabdaviu pe-acestu cutezatoru

Se-mi spue 'n nasu, cà dênsulu e-aci stapênitoru
De dreptu, — si se-mi dea ordinu se plecu?!.. Oh! me
[incinge

Turbarea... si mân'a la crima me impinge.
Se-mi dea porunca mie!... Nemernicu, vei vedeá
Cui se cuvine-Ardêlulu... Ba dieu! pre legea mea,
E omu de comedie estu soiu de voevodu!
Ori e nebanu din fire... ori e mare nerodu!...
Cum crede elu cà Bast'a, ce nu e omu de rêndu...
Cu visuri de marire, vitêzu, ageru la gându,
Se-asculte de-o porunca a domaului Mihaiu!...
Ce-i casiuna de-odata se fie mare Craiu!...
Si se renuntie lesne la visuri zamishite,
De-atât'a timpu in sufletu!... O! dîle-afurisite,
Mai bine de acum'a ve duceti in Infernu!...
O! nu, Ardêlu! Eu domnu-ti, si tu alu meu guvernulu!...
(Cortin'a cade.)

COPIII.

Scurta ochire asupr'a loru si a obiceiurilor dela nascere
si botezu.

Studiu socialu

de

EUFROSINA HOMORICÉNU-STOENESCU.

Baccalaureata in litere si sciintie, Membra cu semne de distinctiune
a mai multoru societati literarie, scientifique si filantropice etc.

— Premiatu cu 100 franci. —

(Urmare.)

Ore nu se zaresce in acésta poetica inchipuire
resturi din vechi'a mitologia a stramosilor nostri Ro-
mani, transmise din vécu in vécu poporului nostru cá
proba invederata a originii lui? Trei eráu ursitó-
riale si la stramosii nostri dintre cari un'a torceá firulu
vietii, bunu séu reu, un'a flu mesurá, alt'a flu taiá cându
nu mai erá cuiva îngaduitu se traiésca. Cine n'a aúditu
in gur'a poporului nostru voindu se arete de cine-v'a
cà e fericitu dicându: „Asia i-a torsu ursitórea?“ séu
de cine-v'a mortu tineru: „atátu i-a torsu ursitórea!“

O, tu poporu, fiu scumpu si iubitu alu ceriului!
ori-ce natia ai fi tu si in ori ce tieri ale pamentului,
tu ai conservatu pretutindeni limb'a, nationalitatea si
datinele stramosiesci, acestu sigiliu de recunóscere prin-
tre mersulu vigieliosu si grabnicu alu vremurilor! Sa-
lutare tîe, tîe poporime, pastratóre a natiuniloru si da-
tatórea maririi si vitegiei loru. E o datorie santa a ti-se
da lumina — lumina multa, — si a se lucrá din res-
puteri la imbunatatîrea sórtei tale, tu care porti pe
braçie sórtea si vestirea natiiloru!

Ursitórea hotaresce si pe fét'a care are se-o íce
de soçia flacaulu séu pe flacaulu pe care flu iá fét'a;
De-ací acele obiceiuri pline de poesie cu busuioculu
santitu dela bobotéza ce fetele si flacâii grabnici de in-
suratóre punu sub capatâiu in nerabdarea de a-si visá
ursitulu ori ursit'a. Credinti'a in ursitóre noi Români

amu imprumutatu-o si altoru popóre vecine cá Bulgarii si Sêrbii càror'a amu imprumutatu si din cuvintele nôstre cele mai de netagaduita proprietate a limbei nôstre cá ciobanu, baci, stâna (sêrb. ciobanin, baci, stan.) *)

Dintre popórele apropiate de noi merita o deosebita atentiune Muntenegrinii, poporu viguros, solaru, gelosu de libertatea lui s. fôrte mândru de nationalitatea sa. Muntenegrenele cá si tieranele nôstre nu stau

multa vreme leuze; totu-de-a-un'a in mișcare si la munca, au din acést'a o constitutie robusta si sanatósa. E de obicei a se scalda copilulu ântâiu la cea mai de-a-prope fântâna; asemenea e in usu in acést'a tíera pitoresca cá rudele si cunosciintele se aduca leuzei turte, placinte si altele de acestea in daru, apoi la ei botezulu se face cu mare sgomotu: puscii, pistóle, clopote, famfare etc. asurdiescu tóta dñu'a dupa întórcerea dela beserica pe invitati. Se da un banchetu mare in onórea copilului càrui'a toti se întrecu a-i urrá: „Se

fie urmasiulu intielepciunii! Se stralucésca cá sórele! Se aiba unu sufletu blându cá lumin'a lunii! Se aiba o inima de miere! Se fie sanatosu cá celu mai tare stejaru! Se fie dușmanu vecinicu si neimblânditu alu Turciloru! Se se lupte cá mine! — î-i díce câte unu vitézu vestitu alu loru. — „Se fie totu-de-a-un'a liberu si se

móra luptându-se!“ *) Asia urrari pline de viétia si in care se vede tóta vigórea si dorulu de libertate alu acestui poporu — micu prin numeru, dar' mare prin vitegia si curagiu — se facu unui copilu pe a càrui lé-ganu se punu arme déca e baétu, — pe cari mai ântâiu le saruta tatalu si toti cei de fația, — furca, fusu etc. déca este féta.

La noi atributii de-ale sexului se puu inaintea

copilului la implinirea anului, cându i se frânge turt'a in capu si adeca: Cându copilulu e de unu anu parintii facu o turta mare ori unu „pan-d'Espan“ (pain d'Espagne) si invita pe nasi si pe cunosciinte. Nasiul séu nasi'a iá pe copilu si-lu pune de-asupr'a unei cofe cu apa séu cu vinu frumosu impodobita inaintea unei mese pe care se punu cărti de studiu, de jocu, arme, bani, si altele asemenea de e baétu, si-lu lasa se-si aléga cev'a. Déca iá o sabie va deveni unu militaru, déca iá cărti de jocu unu cartoforu, déca iá bani,

unu bancheru etc. Fetei asemenea i-se punu obiecte convenabile sexului seu: ace, furca, cărti, condeie, flori, fôr-feci etc. Dupa alegerea obiectului nasiulu ori nasi'a î-i frânge turt'a in capu, dà din ea tuturoru celoru presentii si presentéza cev'a copilului. Fie la tíera fie, la orasiu, fie pan-d'Espan fie azma aceea ce se frânge copilului in

MILAN REGELE SERBIEI.

*) B. P. Hajden. Originea pastoriei la Români.

*) Viala de Sommières.

capu se numesce totu turta. Obiceiulu venindu-ne dela poporú i-s'a pastratu numele popularu. Pânea e semnulu abundanții, alu ospitâții și alu frăției. Se primescu óspetii unei localități întem-pinându-i cu pâne și sare, se primește mirés'a la tiéra cu pâne și sare și totu cu pâne (azi-ma) se faceá vechi'a formula a frăției de cruce.

Cám acestea sunt obiceirile nóstre prívítóre la copii.

La nascerea prun-cului unui Suveranu se dáu 101 tunuri déca e baétu, 24 déca e féta. Fetele! fetele! pentru ele totu mai puçina pompa. Si de ce acés't'a? Óre ele nu sunt totu ómeni? nu sunt totu copii 'noștri? Este óre egoismulu tatiloru? de siguru, cu tóte cá amu vediutu și tati cari tînu la fete cá și la baeti și alte ori — dar' fórte raru inea mai multu, pe cându cele mai multe mume tînu la baeti mai multu cá la fete. De ce óre? Nu cum'va pentru obiceiulu reu de a se dá feteloru zestre sunt ele prívite cá o povara, cá-ci adi obiceiulu e aprópe generalu, fie in Franci'a, fie in Romani'a, fie in Rusi'a, fie in Germani'a dot'a e la ordinea ðilei, adi nici de Germani nu mai potemu díce cá odinióra celebrul Tacit: „*Dotem non uxor marito, sed uxori maritus offert.*“*) Ori póte pentru crescerea usióra ce se dá adi baetiloru, ne mahnim la aparitiunea unei fete cuge tându cá intr'o dí va fi incredintiata cá soçie unui baétu, a cãrei viétia lãngiedesce in cluburi și cafenele?!

Se reformamu crescerea baetiloru și se-o reformamu și pe-a feteloru! Se-i crescemu și pe unii și pe altii in deprinderi de munca, in sentimentulu onórei, vîrtutii, demnitãtii și amórei de patrie. Se-i deprindemu cu manierele cuviincióse și se-i invetiamu a fi respectuosi. Desaprobú cu totulu acele cresceri in care se permite copilulu a díce pe nume parintiloru sei. In vechiulu Egiptu copiii siedeáu in picióre inaintea betrãniloru și le cedá trecerea. In vechi'a Persia copilulu numiá pe muma „regin'a mea“ și respectá pe tata cá pe creatóru și bine-facatorulu seu; astadi se ríde de betrãni și se nesocotesce cá o gluma vorb'a parintiésca, se disputa cu legeritate cu parintii cãror'a nu li se mai díce nici tata nici mama. Mod'a vré se li se díca pe nume, dar' modele adesea suntú bizare și din bizaru reese ridícululu și usiurint'i'a, și din usiurintia mai totu-de-a-un'a cainti'a. Nu suntú nici pentru antichitate nici pentru restringerea copiiloru; din contra suntú pentru deplin'a lorú libertate in crescere, dar' o libertate in marginele cuviintiei și fãrà a esí din cerculu respectului. Se departamu cátu se póte de copiii noștri politeti'a conventionala, care i deprinde la minciuna și falsitate, se-

NATALIA REGIN'A SERBIEI — in costumú sêrbu-tieranescu.

invetiamu adaverat'a politetia, politeti'a inimei și a caracteriului.

(Va urmá.)

*) Tacit. De moribus Germanorum XVIII.

CARMEN SYLVA.

Prelegere publica

ținută în salele gimnasiunii din Fiume în 8/XII 1884 în limba maghiară și în 25/II a. c. în l. italiană.

Poesi'a — adorabil'a fiica a ceriului, care în Franța a sarutat fruntea lui Victoru Hugo, în patri'a regelui-poetu Alfons pre a lui Zorilla și Campoamor, în Itali'a pre a lui Carducci; și care în Germani'a a inspiratu pe Geibl și pre Freiligrath, în Ungari'a pe J. Arany și în mic'a Romania pe Alexandri și Eminescu — poesi'a în dilele n'ostre 'și afla adăpostulu mai multu că nici odata și în palaturile regali.

Oscaru, regele Svediei că demnu succesoru alu fratelui seu Carolu XV. de asemenea artistu și poetu, a tradusu romantiele Cidului de Herder și scrie versuri f'orte frum'ose.

Ludovicu I. alu Portugaliei a tradusu în limb'a natiunii sale două tragedii de ale lui Shakespeare în versuri.

La palatulu din Dres'da v'ă fi pentru totu-de-a-un'a cu orgoliu conservata suvenirea regelui Ioanu alu Saxoniei (Filalete), care document'ă jingeniulu seu poeticu cu traducerea metrica a „Divinei Comedie“ de Dante.

Principele George alu Prusiei cu compusetiunea s'a poetica, intitulata „Fedra“ s'a afirmatu demnu erede alu facultatiloru poetice ale lui Fridericu celu mare. Si în castelulu Miramare, care este unu raiu pamentescu, că generalifulu regiloru poezi ai Grenadei, se voru aud' neincetatu cantecele romantice ale nenorocitulu Maximilianu.

Principele Nicolau alu Muntenegrului finalmente scrie cele mai frum'ose drame nationali, dintre cari un'a, intitulata „Imperat'és'a Balcanului“, f'iu reprezentata în Podgoriti'a la inaugurarea anulu nou grecescu 1885.

Dar' regin'a acestui parnasu alu principiloru și totu odata adev'ratulu fenomenu alu epocii n'ostre este Maiestatea S'a Elisabet'a, actual'a regina a Romaniei, care cu numer'osele sale compusetiuni literarie, scrise sub fantasticulu și speciosulu pseudonimu Carmen Sylva preocupata în presente atentiunea nu numai a compatriotiloru sei, cari o ad'ora, dar' a înt'regei lumi literarie, care-i admira talentulu poeticu.

Suntu optu ani, de c'ându august'a poeta pentru 'ânt'âi'a data a prezentatu publiculu un'a din operele sale poetice. Ac'est'a a fostu renumit'a balada intitulata „Virfulu cu doru“, în care regin'a, voindu de-o parte se d'ee nobilulu și patriotismu viua expresiune și în scrierile sale, de alt'a urmandu acelei inclin'atiuni naturale, ce are pentru ast'feliu de poezie, si-a fostu propusu de a tract'ă în versuri un'a din cele mai populari și predilecte legende rom'ânesci. Unu anumitu Lubitz compuse music'a, și în anulu 1876 a fostu reprezentata în teatrulu nationalu din Bucuresci și primita cu celu mai mare entusiasm.

Er'ă bine sciutu pre timpulu acel'a, că regin'a rom'âna, de origine nascuta germ'âna, se ocupa cu traduceri din diversi poezi romani, înse în publicu nu a fostu aparutu inea nimicu. Dela anulu acel'a (1876) înc'oce înse regin'a Elisabet'a si-a c'âscigatu, prin traductiuni din rom'ânesce și cu deosebire prin varie opuri originali în prosa și în poezie, acelu invidiabilu renume de aut'ore, de care actualminte se bucura.

Scrie cu preferint'ă în limb'a s'a materna (cea germana), înse și în francesă și romana, și în totu-de-a-un'a sub numele de Carmen Sylva.

Motivulu, din care regin'a Elisabet'a si-a alesu că pseudonimu de poeta chiar' acestu nume, de totu poeticu și totusi de o însemnare f'orte concreta, ni-lu esplica cu multu spiritu urmat'orea cantioneta, pre care august'a poeta o a pusu în fruntea copiosulu volume de poezii lirice, intitulatu „Meine Ruh“ (il mio riposo):

„Carmen, das Lied, und Sylva, der Wald,
Von selbst gesungen das Waldlied schallt,
Und wenn ich im Wald nicht geboren w'ar',
Dann s'äng' ich die Lieder schon längst nicht mehr.
Den V'ögeln hab' ich sie abgelauscht,
Der Wald hat alles mir zugerauscht.
Vom Herzen that ich den Schlag dazu,
Mich singen der Wald und das Lied zur Ruh'!“

Din însusi titlulu acestei colectiuni, ori c'ātu de puçinu se cun'osca cinev'a circumstantiele, cari au avutu cea mai eficace influint'ă asupr'a naturei poetice a C. Sylvei, usioru se va c'ovinge, că și ac'est'a are o significatiune de totu concreta; „Meine Ruh“, va se d'ica, nu este altcev'a, dec'ātu traducerea lui „Monrepos“, care este numele castelulu de v'ênat'ore alu principiloru de Wied, pre marginile Renului.

Aceste trei nume „Carmen, Sylva și Monrepos“ suntu în celu mai strinsu nexu cu individualitatea Maiestatiei Sale, de-ore-ce ele ne indica cele mai concrete cause, cari au produsu-o: ele ne arata locul, unde Carmen Sylva s'a nascuta, unde a crescutu și a tr'aitu pâna la 25 de ani, ne-arata originea și teatrulu poeziei sale, și finalminte esprima acelu preputinte motoru invidiu, care o însufletiesce și o ajuta spre a cre'ă și activ'ă cugetari grandio'se. Si aceste trei nume c'orespundu pre deplinu și actualeloru circumstantie ale reginei; M. S. posiede și în Romani'a Monrepos-ulu, Carmen-ulu și Sylva S'a — predilectulu Ei castelu Pelesiu la Sinai'a, la p'olele Carpatiloru, încungiuratu de maiest'osele paduri de pini verdi, cari resuna în o perfecta armonie de placutulu murmuru alu multu laudatulu Pelesiu și alu fratiloru lui, și bogat'a musica a paseriloru. Si iutru c'ātu recompens'ăza aceste lucruri pre regin'a pentru cele lasate în pamentulu seu de nascere lâng'a Renu, document'ăza propriile sale cuvinte ce a fostu adresatu în 1878 mamei Sale: „C'ātu dori'âm eu padurea!? Ieri i-am povestitu-o lui Pelesiu și elu a murmuratu și siuieratu cu masele sale de apa, ce cade'au

si spumegáu, si frundiile fagiloru se clatináu si siop-tiáu, si fulgii de sóre sburáu catra mine. Tóte-mi promiserá cânturi nóue si dísera, ca de suntu ele eterne si nescate, si cu cantecele mele asiá o se fie.“

Regin'a Elisabet'a asiádara canta si in poesi'a S'a esaltéza cu predilectiune padurea si totu ce intr'éns'a e atragatoriu. Padurea, acelu verde templu alu lui Domnedieu, e celu mai pretiosu regnu idealu ala Majestatei Sale. De aci Carmen Sylva. — Si precum in padure tóta frundi'a, totu firulu de iérba, tóta picatur'a de róua, tóta radi'a de sóre, ce se strecura printre frundie; murmurulu paraieloru si suflarea venturiloru, povestile si legendele stânciloru si ale lacuriloru cu varietatea loru infinita nu incetéza de a o inspirá, — nici vên'a ei poetica nu va incetá de a bate.

Inainte de a me ocupá inse de activitatea literara a augustei scriitóre, fie-mi iertatu se amintescu câte cev'a despre pamentulu, in care s'a nascutu si in care a sêmtîtu primele impresiuni ale lumei esterne; se amintescu si pre unii din antenatii Ei, dela cari a ereditatu sublimulu ingeniu si nobilulu sentiementu; baremi in trécatu se atingu educatiunea si calatoriile Sale, din cari a trasu atât'a filosofie practica.

I. — C. S. Elisabet'a regin'a Romaniei s'a nascutu in 29 decembre 1843, din o familie principéasca, care are unu frumosu trecutulu istoricu de mai 1000 ani si gloriós'a traditiune, de a fi generatu multi barbati si femei, ce si-au sciutu câscigá recunoscin't'a natiunii si contemporaniloru loru.

Antenatii acestei dinastii au fostu in tempurile vechi Conti de Wied, si numai in 1784 numiti principi ai imperiului de catra imperatulul Iosifu II.

Celu de-ântâiu conte de Wied cunoscutu cu numele din Istoria, fû Meffrid Graf zu Wied ocârmuitoriu poternicu la tiermurile Renului in secululu XI. sub regimulu Hohenstauffeniloru. A fostu fiulu acestui'a Arnold, care cá arhiepiscopu de Coloni'a a incoronatu pre Fed. Barbarossa.

Pre tempulu reformatiunei a vietuitu Hermann conte de Wied, totu arhiepiscopu alu Coloniei. La acest'a alergáu Luther, Melanchton si Pistorius cá se céra sfaturi pentru planurile loru, câci 'lu recunosceáu de celu mai prudentu dintre liberii cugetatori. Si densulu a trecutulu la confesiunea luterana si pâna a nu fi anatemisatu renun'tiá la demnitatea arhiepiscopéasca si se reintórsé la Wied spre a reluá conducerea principatulului. Poporulu i-a eternisatu memori'a cu cuvintele:

„Da wir hatten Hermann von Wied,
Behielten wir Gott, Geld und Fried.“

Eredele lui fû contele Fed. Giuliellmu (1649), care pre ruinele satului Langendorf, destrusu pre tempulu resbelului de 30 de ani, a fundatu orasiulu Neuwied si l'a destinatu cá asilu fara distinctiune de confesiune pentru toti acei'a, cari fugiáu de persecutiunea religi-

onara si-si cercáu óre-care refugiu. In estu modu acestu domnitoriu s'a distinsu prin independenti'a cugetárei, prin o cultura superióra tempuriloru sale, care singura a potutu fi in stare de a-lu liberá de prejuditiurile religionarie.

Totu in acela-si spiritulu a domnitu in secululu XVIII. contele Fed. Alexandru de Wied. Sub domnirea s'a, ce a duratu preste 50 de ani, cetatea Neuwied, devenita dejá de multu resiedinti'a dinastiei, a ajunsu in flóre, de óre-ce asediata lângá Renu a fostu devenitu unu punctu de conjunctiune pentru comerçulu cu locurile vecine, si domnitoriulu facú totu posibilulu pentru redicarea industriei. Afara de cele multe edificii, cu care infrumsetiá cetatea, a inaltiatu pre sém'a familiei sale si frumosulu castelu de vênátóre, Monrepos, acelu paradisu alu reginei Elisabet'a.

Pentru meritele sale imperatulul Iosifu II. i dede in anulu 1784 titlulu ereditariu de principe alu imperiului. De-asupr'a mormentului seu stá scrisu: Zu gross um ersetzt, zu gut um vergessen In werden; seine Thaten sichern sein Andenken.

Intre femeile ilustre ale dinastiei aflamu pre principés'a Maria Luisa Giulielmina (la finea secul. XVIII), care avú o pasiune estraordinara pentru limbile si literaturile francesca, italiana si englesca si se ocupá multu cu traduceru germane din poetii acestoru natiuni. A tradusu apoi si in limb'a francesca odele lui Gellert. A lueratu cu mare arta mai multe opere de musica, de dessemnu si de pictura. Cu poetulu Wieland a intretienutu o corespondentia continua. A crescutu in spiritulu nationalu pre fiulu seu Augustu, mosiulu Elisabetei; si acésta circumstantia ne esplica de ajunsu, pentru ce acest'a, dupa-ce a devenitu principe, nu a luat parte la alianti'a renana, care impliniá tóte dorintiele lui Napoleonu si-lu ajutá in nisuintiele sale politice, ci s'a conservatu fidelu catra natiunea s'a.

Principés'a Giulielmin'a mai avú inca unu fiu, pre principele Maximilianu, unchiu alu reginei Elisabet'a. Acest'a, neavendu sórtea de a conduce destinele principatulului, din inclinatiunea supta cu laptele mamei, a cultivatu sciintiele naturali cu o pasiune fórte rara in ómeni cu buna stare si démna de admiratiune in unu omu cá elu, ce n'a avutu nici odata ambi'tiunea de a deveni celebru. Cá caletoriu si naturalistu a ocupatu unu locu considerabilu intre contemporanii sei. De dóue ori a caletoritu in Americ'a cu scopuri sciintifice. Resultatele osteneleloru sale publicate in opurile: „Die Reise nach Brasilien in den Jahren 1814–17, Abbildungen zur Naturgeschichte Brasiliens, Beiträge zur Naturgeschichte Brasiliens si in o descriere a Americi septentrionali, aparuta in 12 fascicule — au datu unu aventu insemnatu sciintieloru naturali.

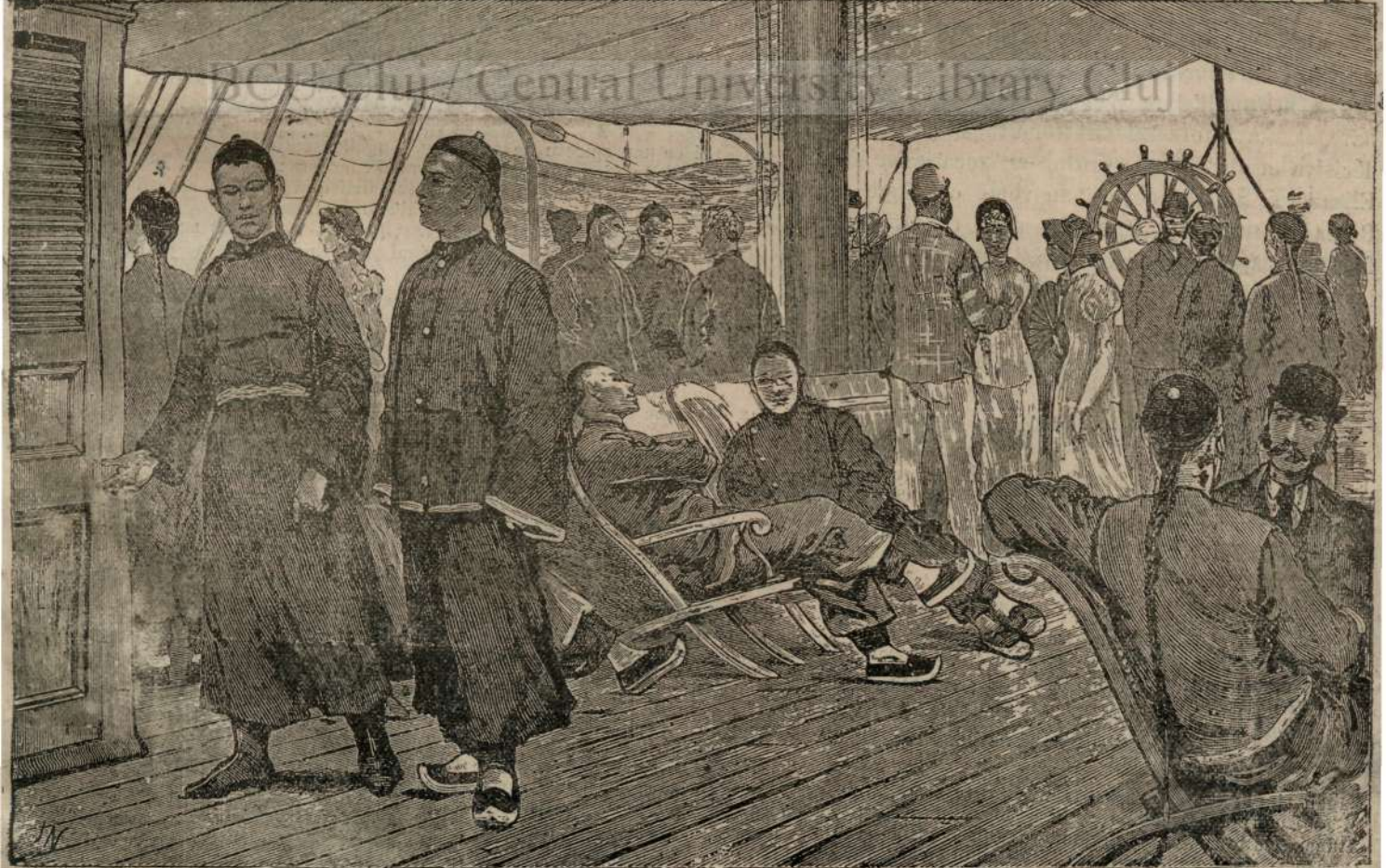
Pentru atâtea merite a fostu numitu membru onorariu alu multoru societati sciintifice. Una planta ame-

BCU Cluj - Central University Library Cluj

PROMETHEU LANTIUITU DE STANCA.

ricana de o frumsetia rara a fostu numitu in onórea s'a „Neowedia speciosa.“

Pentru opurile sale preparà cu mân'a propria illustratiunile necesarie.

Colectiunea s'a de obiecte naturali ocupa in dilele nóstre unu locu onorificu in unu museu americanu, sub numele: „Prinz Maximilian zu Wied-Sammlung.“

De unu interesu speçialu este inse pentru noi principés'a Luis'a, mósi'a reginei Elisabet'a, pentru-ca apartiene celoru mai vii suveniri ale copilariei Elisabetei si a avutu cea mai imediata influentiã asupr'a caracterului reginei. — Principés'a Luis'a avù o abilitate rara pentru musica si pictura. Cea mai mare parte din picturile, cari ornéza palatulu principescu suntu facute de mân'a ei. La Neuwied fundà o societate filarmonica, care a facutu sub conducerea ei personala progrese eminente. A versificatu pâna la alu 93. anu alu vietiei sale. „Die Lieder einer Einsamen“ adunate in unu volumu suntu emanatiunea unei animi nobile si afectuóse.

In fine trebuie se amintimu si pre insusi tatalu reginei, pre principele Hermann de Wied, care cá filosofu de o vasta eruditiune si urmasiu alu lui Kant a scrisu, cu tóte afacerile politice ce avea, mai multe opuri filosofice.

Din acestea e evidentu ca studiulu literatiloru si cultulu artelor au fostu devenitu ocupatiuni traditionali in famili'a de Wied si fórté naturalu lucru ne pare ca atari antenati au trebuitu se aiba o influentiã decisiva asupr'a caracterului si vocatiunei future ale Elisabetei. Si intr'adeveru ne vomu convinge ca regin'a Romaniei unesce in sine tóte acele calitati eminiunte ale familiei, cá-ci numai dupa atâti ani au pututu ajunge la perfectiune. (Va urmá.)

VINCENȚIU NICORA.

OH, CÂNȚA SCUMPU ODORU!

Frumósa, blânda, iubítóre, cu ochii de-unu azuru cerescu.
Pierduta cu gândirea 'n ceriuri, Tu cânti unu cântecu angerescu.
Eu abatutu privescu in ochi-ti, cupinsu de tainice gandiri. —
In giuru tacerea e adênca, ér' ceriu-i plinu de straluciri. . .
Oh cânta scumpu odoru!
Oh cânta-alu meu amoru!

Cene te vede se uimesce intocmai cá si mine.
In visuri dulci si in estase totu ast'felu elu remane,
Chiar' ceriulu pare cá lumina cându tu spre elu privesci,
Cá-ci farmeculu din a ta față e ruptu din sferelu ceresci. . .
Deci cânta scumpu odoru!
Alu meu si-alu teu amoru!

Cându sinulu teu celu albu cá erinulu, prin respirare se redica
Si-apoi unu glasu sublimu si dulce sbóra pe gur'a ta cea mica,
Atunci sêmtiescu cá fericire in tóta lumea nu gasescu,
Decátu in dulcea ta privire si 'n glasulu teu celu angerescu. . .
Mai cânta-mi scumpu odoru!
Se-ascultu si-apoi se moru!

SONETU.

Te vedu si adi in gandurile miele
Frumósa, cu ochii mari si perulu lungu,
Si dupa umbr'a ta eu fugu cá se-o ajungu, —
Dar' ea dispare plutindu prin nori si stele.

Cu glasulu meu te strigu cuprinsu de jele,
Dar' glasulu meu se pierde 'n aspru ventu;
Si eu remanu privindu de-aici de pre pamentu,
Cum sbori prin nori si printre d'albe stele.

Din umbr'a ceriuriloru cu dragu vina
Scobori pre radie dulci din stele josu!
Si dorulu meu, frumós'a mea, alina.

Ca-ci pe amorulu teu eu sum setosu,
Si in privirea ta cea dulce si senina,
Eu aflu ceriu si raiu mistericeu!

G. SIMU.

REGULU.

— Episodu din istori'a Romei. —

Rom'a cea faimosa 'n lupte, cu eroic'a Cartagine
In resbóie se 'ncruntase, mai de multu in stravechime;
Cartagine-acum slabise, éra Rom'a-a desperatu
Regulu, laureatu-i duce in resbóiu s'a captivatu.
Cartagine tare frânta pe alu bataliei campu,
Vede nimenitu a cere pacea Romei pe unu tempu.

Unu captivu alu Cartaginei de catene se deslêga, —
O faima 'nbucuratória se latiesce 'n Rom'a 'ntreaga:
Cum cá Regulu bravu-i duce, din prinsóre a sositu,
Deci poporulu si senatulu se-lu intempine-a esitu,
Dar' elu, refusandu se între, stete numai langa porti,
Struncinatu de închisóre si tortur'a tristei sorti.

Si cu-unu spiretu de taria, cu o nobila sentire
Ast'felu dice adunárii ce-i urrá de fericire:
— „Déca nu asi fi captivulu inimiculu viclênu,
Asi intrá cu bucuria, cu fal'a unui Romanu,
Se-mi vedu fii si consórt'a si la senu-mi se-i stringu,
Cari de patru ani cu lacrimi si fierbinte doru me plângu.

Dar' cá sclavu nu-su demnu de-acést'a, nice de-a vóstra onóre,
Cându portu lantiuri cu rusine, nu triumfe cu splendóre.
Ce solemnitare-acést'a din partea unui senatu?
Nu mai sum eu astadi Regulu ducele incununatu!
Unu solu simplu sum adi numai, Cartagine m'a tramisu
Se ceru pace si 'nfratire, ce si dên's'a a promisú!“ —

„Fia pace!“-eschiamo Rom'a — ast'felu si senatulu mare,
Cá-ci resbóiele din vrama, Pau adusu in desperare. —
— „Asceptati inca senatori — dice ducele caruntu —
Mi-asi dá si eu opiniunea cá-ci vedu unu periclu cruntu.
Eu cá s'ulu Cartaginei incercái pace la voi,
Cá Romanu, cá Regulu inse, protestezu si dîcu: resbóiu.

Mai bine unu omu se móra pentru patri'a strabuna
Decátu o ginte faimósa prin intriga se apuna!“ —
„Vócea ta e ponderósa — dice marele senatu —
Fi-vá dar' resbóiu nu pace; dar' tu duce lauratu
De-acum'a se fii liberu, indereptu nu re'ntorná,
Cá-ci de locu mórté sigura voru dictá asupr'a ta!“

— „M'am juratu si-am datu parol'a se rentorcu la Cartagine,
Si-acumu: adio Roma scumpu, adi me sêmtiu falosu de tine.
Se-aveti paza de consórt'a-mi, vi comendu si fii miei,
Se vi-ajutóre in lupta Marte si-ai ostirii Diei!“ —
— Ast'felu dice — si lasandu-si fii, consórt'a in deliriu,
Pentru-a patriei iubire a moritu cá unu martiru!

VASILIU BUDESCU.

Conferința profesorilor dela gimnas. rom. gr.-cat. din Blasiu, Beiusiu si Naseudu.

Ide'a de intrunire in conferinta a profesorilor dela tóte scótele romanesci din tierile de sub coron'a S.-tului Stefanu e fórté vechia. Auctorulu ei dupa informatiunile mele este actualulu canonicu metr. I. M. Moldovanu, care se pusese in contielegere cu fericitulu Mesiota lasandu acestu'i'a iniciativ'a. S'au mai facutu multe incercari si dupa ace'a la diverse ocațiuni, inse tóte fara rezultatu. Abia in dílele din urma l'a staruint'a patronatulu scóteloru din Naseudu s'a potutu intruni o conferinta de delegati dela gimnasiale susu amintite. Delegati au fostu directorii gimnasiali *) si câte trei profesori. **) Conferința s'a ținutu cu concesiunea Inaltului ministeriu, care a delegatu cá comisariu pre Illustriitatea Sa, Alesandru Páll, directorulu supremu din Clusiu.

In 8 Aprile la 9 óre antemeridiane adunandu-se delegatii in sal'a gimnasiale, se invita comisariulu la siedintia, — dupa a cărui sosire directorele I. Antonelli deschisè conferința prin urmatoriulu discursu:

„Onorati Domni directori, profesori si iubiti confrati!

Traimu in lumea asociatiuniloru, cându teori'a dandu mana cu pracs'a, produce rezultatele cele mai admirabile pe tóte terenele progresului vietiei omenesci.

Eu nu credu cá ar' poté se esiste vre-unu barbatu inteligentu si inarmatu cu tóte facultatile ratiunei sanetóse, care se cuteze a contradisputá acestu adevuru in generalu astadi recunoscutu.

Ide'a asociatiuniloru profesionale nu este o aparitiune momentana si asiá dicându prea grabita, cá-ci acést'a in Ungari'a s'a nascutu mai inainte de diece ani, ma in anulu trecutú si-a serbatu primulu seu jubileu, ér' la noi incepute a resarí cu cev'a mai inainte, dar nu s'a potutu realisá pentru impregiurari si cause ne-dependente dela noi.

Cointielegerile inse au decursu intre directiunile greco-catolice si greco-orientali, ma adese-ori au fostu chiar' si obiectulu conversatiuniloru private intre profesorii acestoru gimnasie.

Escelenti'a Sa, Domnulu ministru de culte, si instructiune publica, cunoscându multifariele nóstre indigentie si precumpanindu, ca in doue-trei díle este preste potiunta a se ingrigi de suplinirea tuturor acestoru lipse, in charti'a ce a adresatu Illustriitatei sale d. directoru scol. supremu si totu odata denumitu si comisariu regescu pentru actulu presentu, dícu in charti'a dtto 10 Martie a. c. Nro 2917, ne concede cá se ne intrunimu in acést'a conferinta, ma ne face si prospecte, ca daca ne vomu face si statute si acelea le vomu susterne locuriloru mai inalte spre aprobare, pre venitoriu vomu poté conveni si fara concesiune prealabila.

Acést'a concesiune este fórté pretiuita in ochii nostri, desf de astadata este concésa dupa cum amu cerutu noi intre margini fórté restrinse si óre-cum conditióneza venitoriale nóstre intruniri dela strict'a re-

*) Ioanu Antonelli, Petru Mihutiu si Ionu Ciocanu.

**) Ionu Germanu, Alex. Uilacenu si Iosifu Hossu; Teodoru Rosiu, Vasile Lesianu si Ionu Butianu; Maximu Popu, Dr. Paulu Tanco si Dr. A. P. Alexi.

manere intre marginele legeri si ale obiectivitatei, ce'a ce nece ca se póte asceptá altcumu, deórece noi cá crescatori ai junimei scolastice nu ne potemu ocupá cu veleitatile politice ale dílei, si nice se-ar' cuveni a o face in acestea timpuri critice nice candu am poté, cá-ci nu noi suntemu chiamati a infige vérg'a asupr'a acestoru cestiuni ale venitoriolui. Tieundu-ne intre acestea limite ale obiectivitatei potemu asceptá ca ni-se va concede cá venitoriele nóstre intruniri se le potemu tiéné pe o scara si mai intinsa.

Istori'a intrunirei nóstre de astadi a trecutú prin multe si diverse fase. Acestea cugetu a fi bine ale cunósce cu totii cá se ne potemu orientá. Pentru acést'a le voiu atinge si cu asta ocaziune intru catu este de trebuiantia, asiá dicându per summos apices.

Mai ántaiu administratiunea fonduriloru granitieresci dela Naseudu cá patronatulu gimnasiului nostru de acolo, cu charti'a de dtto 14 Novembre 1884, Nro 163, a cerutu dela Veneratulu Consistoriu Metropolitanu se medilocésca cá profesorii dela tóte gimnasiele romane din Ungari'a, se se constituie cátu mai curându intr'o reuniune in care in prim'a linie se se ocupe cu prelucrearea si edarea manualeloru ce ne lipsescu seu nu s'au aflatu de acomodate si corespundietórie scopului, declarandu totodata cá ei au recercatu si patronatele gimn. gr.-orientale cá se se invoiesca la acést'a.

Acést'a chartie s'a comunicatu Veneratulu Ordinariatu greco-catol. de Oradea-Mare. Acést'a cu dtto 6/11 Nro 2322 este de părere, ca dupa ce greco-orientalii in cátu pentru organismulu loru se deosebescu de institutiunile nóstre gr.-catolice, Escelenti'a Sa Domnulu Metropolitanu se binevoiesca a resolvi propunerea patronatulu din Naseudu intr'acolo cá se se dispuna a luá parte la acést'a conferinta numai corpurile profesionale din provinci'a Metropolitana de Alb'a-Iuli'a.

Intru acestea ajungându la cunoscinti'a domnului Ministru de culte si instructiune publica faim'a cá in Blasiu se intentionéza a se tiéné o intr'unire profesoralá, acést'a incunoscintiéza despre acést'a pre d. Comisariu esmisu, cerendu-i totu odata si lamuriri detaiate asupr'a acestui obiectu.

In urm'a acestor'a directiunea gimnasiala de aci la mandatulu expresu alu Escelentiei Sale Domnului Metropolitanu cere dela Illustriitatea Sa d. directoru supremu, lamurindu afacerea intruuierei profesionale intentionate, cá Illustriitatea Sa se intrevina la Ministru pentru obtinerea concesiunei acestei intruniri pre care d. Ministru sub numerulu memoratu a si concesu-o.

Scopulu acestei intruniri este in prim'a linie ingrigirea de componerea si edarea manualeloru ce ne lipsescu seu nu suntu corespundietórie prescripteloru mai inalte.

Compunerea loru se va usiorá prin colucrarea comuna, ér' partea materiala a tiparirii loru inca se va asecurá déca ne vomu intielege a le introduce in tóte trei gimnasiele nóstre si asiá potemu avé prospecte si-gure ca vomu adá usioru si editori.

De ne va remâne tempu, credu cá ar' fi de lipsa se ne intielegemu si despre planulu de lectiune alu limbii romane si magiare precum si asupra unoru cestiuni didactice generali.

Bene ati venitu dar' Domniloru in mediloculu nostru, ve salutamu la acést'a vreme cu salutarile cele mai cordiale, dorindu din anima cá rezultatulu intrunirei nóstre se corespunda prea deplinu scopului, care este

năntarea și progresul școlilor noastre în totu respectulu. Cu acestea declară ședința de deschisă și propună se ne constituim, rugându-ve se ve alegeți unu șef și doi notari.“ —

Declarându-se ședința de deschisă, se pune la ordinea zilei și se efectuează constituirea, alegându-se de șef: I. Antonelli, vice-șef Petru Mihutiu și de notari: Iosifu Hossu, Ioanu Buteanu și Dr. Alexi. Pentru usurare se împartă agendele alegându-se două comisiuni: ună pentru limbistica preste totu și altă pentru celelalte discipline. După ce-si termină comisiunile afacerile se țin ședința publică, în care se discută și primă propunerea comisiunilor cu puține modificări. Dintre lucrări amintesc: ștatorirea planului de învățământu din l. română și magiara cu considerațiune la planulu de învățământu emanatu dela Inaltulu ministriu, a elaborării și edării manualelor de cărți școlastice, primirea unui statutu pentru o reuniune profesorală. Cestiunea ortografiei care-i legată de edarea manualelor a rămasă nedecisă. S'au ivit două pareri: ună pentru ortografiă etimologică și altă pentru ortografiă academiă, nici ună înșe pentru ortografiă curată fonetică pe care se pare că o întielege fôia școl. Nr. 8. Apoi se știe că ortografiă academiă este cea etimologică, înșe cu întrebuintarea șemnelor. Necesitatea șemnelor o șemtu mai tare acei'a, cari au a se ocupă cu propunerea limbii în școlile șoporali, în a două linie cei ce propun în gimnasiulu inferioru. Tota lumea pedagogică astăzi nesuesce a usură înștrucțiunea câtu se pôte mai tare. Noi încă n'amă trebui se ținemu contu de această directiune, celu puțină asiă credu eu și cei de unu principiu cu mine. Usurintă ce o facu șemele în ortografia este unu adevăru, ce n'are lipsă de comentariu. Sub usurintă am întielesu usurintă pentru școlari.

În fine nu știu ce va se dăca ortografiă etimologică moderată, de nu cum'va aceea că se aiba fie-care voia deplină a șrie cumu vré, pentruca dacă se ștatorșce acestu principiu atunci fie-care are dreptulu a moderă cum vré și cumu-i place. Asi întrebă acumu ore în acestu casu cum amă stă cu unitatea în învățământu, dela care depinde în mare parte progresulu în știință și întru tôte școpulu educatiunii gimnastiale? Se șperamă, că avendu înainte ochiloru progresulu, uniformitatea și usurintă școlariloru ne vomă întielege fôrte usuru și în ortografia.

La încheiare nu potă trece cu vederea bunăvoința, însufletirea pentru causă și primirea amicală și ospitală ce au întemnat' o delegații în totu loculu începându dela capulu provinciei bes. și până la celu mai teneru între apostoli. Tôte acestea înșe ne întarescu în șperarea că modestele lucrări a delegatiloru șpriginitu de tôte partile cu căldura voră avé rezultatulu doritu. — Năședu, în 24 Aprilu 1885.

Coresp.

Cafeaua este șeu nu alimentu? Că răspunsu la acei'a cari susțină că această șubștantia beutóre nu este nutritivă, ci numai escitantă că șubștantia, éca ce s'a mai gasitu în cafea: — șubștantie grășe, materii azotóșe, urme de unturi esențiale aromatiche, șubștantie minerale.

Afara de materiile azotóșe, cari întretină nutritiunea, mai posedă ună care are efectu asupră șistemulu nervosu: cafeină. — Încă de pre timpulu regelui Ludovicu XV. cându această plantă se descoperișe, ómenii de știință se întrebău: Cafeină este unu alimentu? Ce utilitate trage omulu pentru șanătate din această beutura? Are șeu nu vre-o proprietate eficace asupră maladiilor.

Că se se fi șolvatu această cestiune pe timpulu șecolului XV. pareă căm dificil; fie care se multumiă numai de a o întrebuintă că o beutura de distracțiune și înșesitóre; ast'felu că, până la diumetatea șecolului XVII. abiă începuse se se cunóșca pușinu proprietatea sa, ce are asupră șistemulu nervosu. În șecolulu XIX. celebrulu chimistu Payen făcu analogia și declară, că cafeină afara de principiulu escitantu „Cafeină“ mai posedă, cumu amă dășu, mare parte de materii nutritive azotóșe. —

Chemiă ne mai șpune, că eșista în combinațiune și șăruri, cari au asemenea proprietatea de a întretină nutritiunea, precumu și principiuri aromatiche cari au influența asupră gustulu și digestiunii. Ast'felu că dacă amă luă 1 litru de infușiune de cafea, preparată din 100 grame, vomă avé 20 grame de materii nutritive.

Lucratoriloru de mine din Franciă li se dă câte o infușiune de cafea deminetiă; ei se potă întretină la lucru cu o șingură mănăcare pe zi.

Marinarii întrebuintă cafeină că alimentulu celu mai principalu, că-că într'ensă gasescu o beutura tonică și șubștantială, care i ajută a suportă asprele lucrări ale manevrelor, precumu în contră bruscelor variațiuni ale temperaturii. Totu de-odată i-i apără de căldura și de recăla, i-i desfăta, ținându-i veselă în contră urștului șeu nostalgiei, de care șuferu de obsce marinarii, în Franciă, Italiă și Englițeră; ea face parte între beuturile ordinare ale șoldatulu; de câte ori în șesbelulu Italiiei, precum și celu franco-prusianu din 1870 cafeină a fostu șingurul alimentu alu șoldatulu pe timpu de 24 ore?

În timpulu de pace, în țerile orientale, întra în beuturile igienice. La noi chiar suntă persóne cari cu o șingură ceasă de cafea ce iáu diminetiă, potă se rabde a nu mănăcă nimicu până la prândiu; dacă aceste persóne ar' înlocui cafeină prin' unu altu alimentu, credu că ar' fi adesea nevoiți a mănăcă mai de vreme, că-că ar' șemți de bună șéma șensatiunile fómei, turmentându-le ștomaculu.

Deci cafeină domoleșce fómea, susține și mareșce forțiă. — Este adevăratu că multi dintre fiziologiști pretindu, că această plantă, mai înainte de a nutri, împedea trebuintă nutritiunii, domoleșce decompoșitiunea țiesaturiloru.

Nu rămăne înșe mai puțină ștabilitu atātu prin analiza câtu și prin esperiența, că cafeaua năgră fluată în infușiune mai multă sau mai puțină concentrată, fie ea întrebuintată că alimentu fie după mănăcare, posedă o valóre alimentară.

— Vomă școte de-acă înainte numai odată pe luna diariulu nostru din causa că mare parte a tempulu nostru ni-lu absorbu întreprinderi de alta natură, cari pretindu absențarea noastră mai dășă și mai îndelungată dela domiciliulu nostru. —